

Evaluatie Woningisolatieprogramma

Juni 2025

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Doelstellingen en resultaten.....	3
Subsidie	4
Uitsplitsing per buurt	5
Uitvoering.....	9
Begroting.....	13
Conclusie.....	15

Inleiding

In 2023 is het Woningisolatieprogramma vastgesteld door de gemeenteraad en vanaf januari 2024 in uitvoering gebracht. Het doel van het programma is om drempels in de verduurzaming van woningen te verlagen. Het programma duurt minimaal drie jaar.

In het raadsvoorstel staat dat na een jaar een tussentijdse evaluatie plaatsvindt. Dit document beschrijft de evaluatie van het Woningisolatieprogramma. De evaluatie richt zich op het gebruik van de ondersteuning en of deze voldoende effectief is in het stimuleren van isolatiemaatregelen bij de beoogde doelgroep. Ook komen eventuele verbeterpunten voor het programma in deze evaluatie aan bod.

Doelstellingen en resultaten

Het doel van het Woningisolatieprogramma is om in te zetten op de verduurzaming van de woningvoorraad met een WOZ-waarde tot de NHG-grens, met extra aandacht voor huishoudens die de verduurzaming in mindere mate zelf kunnen organiseren. De drempels die deze huishoudens ervaren staan op de volgende pagina.

Het beoogde resultaat, ook wel de doelstellingen uit het Woningisolatieprogramma, voor eind 2026 zijn:

- “150 VvE’s (1.000 niet grondgebonden woningen) hebben maatregelen getroffen of zijn hiertoe een traject gestart.
- 270 grondgebonden woningen met een WOZ-waarde tot de NHG-grens hebben isolatiemaatregelen getroffen.
- Door de gemeentelijke ondersteuning aan te bieden is het doel om het gebruik van subsidie vanuit RVO en het gebruik van de dienstverlening van het nationaal warmtefonds toe te laten nemen. Met name voor huishoudens met een verzamelinkomen tot €48.650 per jaar, huishoudens zonder leencapaciteit en VvE’s”.

Als we dit vertalen naar een doelstelling per jaar dan komt dat neer op 440 woningen die isolatiemaatregelen hebben getroffen per jaar. Deze 440 woningen bestaan zowel uit grondgebonden woningen met een WOZ-waarde tot de NHG-grens, als woningen die onderdeel zijn van een VvE.

Naast de inzet op verduurzaming van de woningvoorraad met een lage WOZ-waarde, is in het Woningisolatieprogramma ook budget vrijgemaakt voor isolatiemaatregelen voor grondgebonden woningen met een WOZ-waarde boven de NHG-grens. Voor deze

doelstelling is ingezet op 295 woningen per jaar (885 woningen gedurende het hele programma).

De doelstellingen worden nagestreefd door drempels te verlagen die particuliere woningeigenaren en VvE's ervan weerhouden om een woning te verduurzamen. In het Woningisolatieprogramma zijn verschillende drempels benoemd.

Voor particuliere woningeigenaren ziet de gemeente de volgende drempels:

- Geen geld om de verduurzaming te betalen.
- Moeite hebben om de weg naar (financiële) hulp en ondersteuning te vinden.
- Beschikbare ondersteuning sluit niet aan bij de mogelijkheden van de doelgroep.
- In sommige gevallen is er wantrouwen of spanning jegens overheid bij het aanvragen van ondersteuning.
- Andere problemen die prioriteit hebben waardoor verduurzaming niet de aandacht krijgt.

Woningeigenaren van een woning die voor groot onderhoud zijn verbonden aan een VvE kunnen niet op eigen initiatief grote duurzaamheidsmaatregelen doorvoeren.

Aanpassingen en onderhoud vallen onder verantwoordelijkheid van de Algemene Leden Vergadering (ALV) van de VvE. De volgende drempels spelen bij VvE's:

- Financiële draagkracht is onvoldoende.
- De juridische complexiteiten en draagvlak voor de besluitvorming.
- De organisatorische stappen voor besluitvorming in de ALV.

Het Woningisolatieprogramma is een aanpak die actief gericht is op woningen met een lage WOZ-waarde en op de wijken waar het gemiddelde inkomen relatief lager is. Dit met de gedachten dat de kans op energiearmoede daar groter is. Deze woningen noemen we in deze evaluatie de primaire doelgroep. Deze evaluatie geeft aan of de gemeente haar doelstellingen behaalt en beschrijft wat goed loopt en waar verbeteringen in de aanpak mogelijk zijn.

Subsidie

Het subsidieproces binnen het Woningisolatieprogramma bevat meerdere stappen. Allereerst doet een woning-eigenaar of VvE een subsidieaanvraag. Wanneer dit correct is ingevuld en voldoet aan de voorwaarden wordt de subsidie **toegekend**. Het geld is nu voor deze woning gereserveerd, zodat de inwoner zekerheid heeft dat zij de subsidie kan ontvangen indien zij aan de gestelde voorwaarden voldoet.

Zodra de werkzaamheden zijn volbracht, stuurt de woningeigenaar of VvE een aanvraag tot subsidie **vaststelling**. Als deze klopt wordt de subsidie uitbetaald.

Het eerste doel in het Woningisolatieprogramma is dat 150 VvE's (1000 niet-grondgebonden woningen) maatregelen hebben getroffen of hiertoe een traject zijn gestart. Op jaarlijkse basis zijn dit gemiddeld 50 VvE's met 350 woningen wanneer gekeken wordt naar een gemiddelde van 7 woningen per VvE. 59% van het jaarlijkse doel is behaald. Er hebben namelijk 208 woningen (7 VvE's) een subsidie aangevraagd.

Het tweede doel is dat 270 grondgebonden woningen met een WOZ-waarde tot de NHG-grens subsidie voor isolatie hebben aangevraagd. Per jaar zijn dit 90 woningen. In 2024 is voor 23 woningen subsidie aangevraagd. Dit is 25,5% van het jaarlijkse doel.

Het doel om 440 woningen in de primaire doelgroepen per jaar aan te zetten tot isolatie is nu voor 52,5% behaald. Nog 91 woningen die niet een primaire doelgroep zijn hebben subsidie voor isolatie aangevraagd. Totaal zijn er 322 woningen gestart met isolatie in 2024. Hieronder is een overzicht te zien van de verdeling.

	Toegekend aantal woningen	Waarvan vastgesteld aantal woningen	Toegekend bedrag
VvE's	7 verenigingen 208 woningen	5 verenigingen 56 woningen	€ 400.000
Grondgebonden woningen met een WOZ-waarde tot de NHG-grens	23	19	€ 50.000
Overige grondgebonden woningen	91	72	€ 130.000

Uitsplitsing per buurt

Deze woningen zijn uitgesplitst per buurt om erachter te komen waar in Rijswijk het meest isolatiesubsidie wordt aangevraagd. De gemeente kan hieraan zien in welke mate de subsidie terecht komt in buurten waar de woningen een lage WOZ-waarde hebben en het gemiddelde inkomen lager is. Onderstaande tabellen bevatten geen aanvragen die zijn afgewezen.

De 10 buurten met de meeste woningen die subsidie aanvragen hebben gedaan	Totaal aantal woningen	Aantal grondgebonden woningen	Aantal VvE woningen	Gemiddelde WOZ-waarde in €	Gemiddeld inkomen per inkomensontvanger (2022)
Te Werve	117	4	113	€272.000	€34.100
Kleurenbuurt	110	2	108	€255.000	€35.300
Rembrandt-kwartier	53	5	48	€268.000	€36.700
Huis te Lande	46	6	40	€355.000	€43.100
Artiestenbuurt	44	0	44	€245.000	€33.300
Leeuwendaal	43	41	2	€647.000	€62.900
Cromvliet	42	23	19	€380.000	€45.700
Bomenbuurt	37	14	23	€368.000	€45.400
Strijp	21	21	0	€452.000	€42.600
Hoekpolder	19	19	0	€430.000	€36.600

Van alle subsidieverleningen komt 58% tegemoet aan een woning in een buurt die valt binnen de 10 buurten met de laagste WOZ-waarde en de laagste inkomens. De buurt met het hoogst aantal woningen waarvoor subsidie is verleend, is Te Werve, gevolgd door de Kleurenbuurt. Beide buurten hebben een gemiddelde WOZ-waarde ver onder de NHG-grens en vallen onder de lagere gemiddelde inkomens per buurt in Rijswijk.

Aantal aanvragen in de 10 buurten met de laagste WOZ-waarde en het laagste gemiddelde inkomen per inwoner:

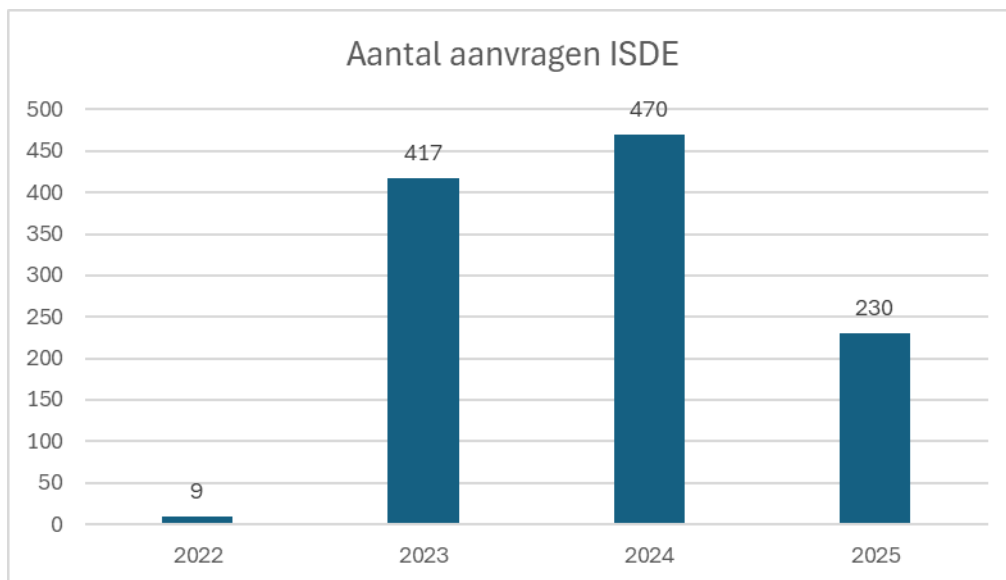
De 10 buurten met lage WOZ-waarde en laag inkomen	Gemiddelde WOZ-waarde in €	Aanvragen grondgebonden woningen	Aanvragen VvE (aantal woningen)	Gemiddeld inkomen per inkomensontvanger(2022)
Havenkwartier	192.000	0	0	€27.500
Overvoorde	193.000	0	0	€34.400
Artiestenbuurt	245.000	0	1 (44)	€33.300
Kleurenbuurt	255.000	2	1 (108)	€35.300
Muziekboulevard	261.000	3	0	€31.500
Rembrandtkwartier	268.000	5	2 (48)	€36.700
Te Werve	272.000	4	2 (113)	€34.100
Stervoorde	297.000	9	0	€30.000
Ministerbuurt	304.000	15	0	€32.800
Stationskwartier	305.000	2	0	€39.000

In de buurten Havenkwartier en Overvoorde is nog geen subsidie aangevraagd. Verklaring daarvoor ligt in het feit dat er beide buurten weinig koopwoningen zijn. In het Havenkwartier is 95% huur en 5% koop. Er zijn 269 woningen waarvan 13 koopwoningen. 4 koopwoningen vallen onder een VvE.

Overvoorde bevat 352 woningen, waarvan 7% koopwoningen. Dat zijn circa 25 koopwoningen. Zover bekend zijn er geen VvE's in deze buurt.

Het laatste doel uit het Woningisolatieprogramma is om het gebruik van subsidie vanuit RVO en het gebruik van de dienstverlening van het nationaal warmtefonds toe te laten nemen door gemeentelijke ondersteuning.

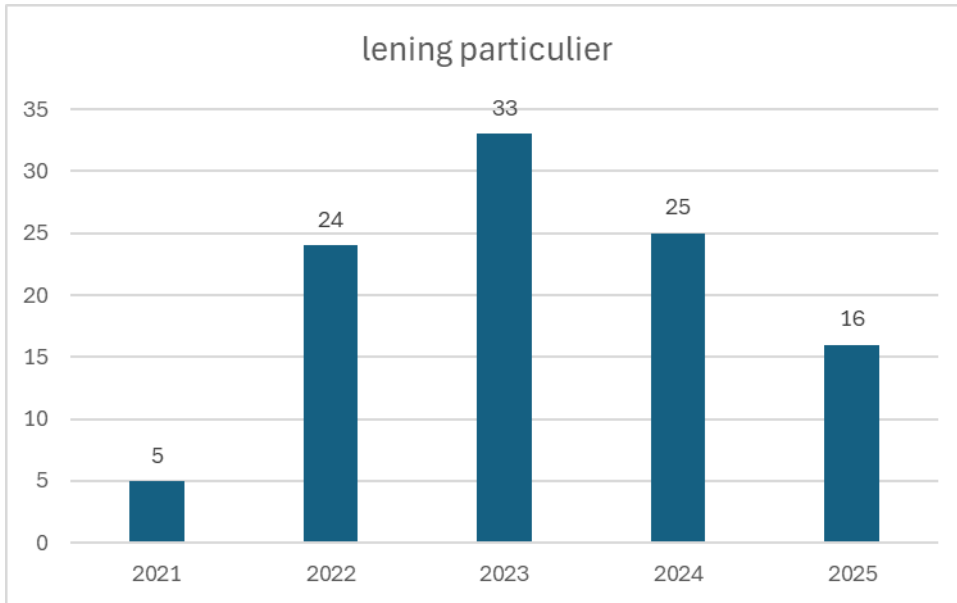
RVO Investeringssubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE) door bewoners Rijswijk:

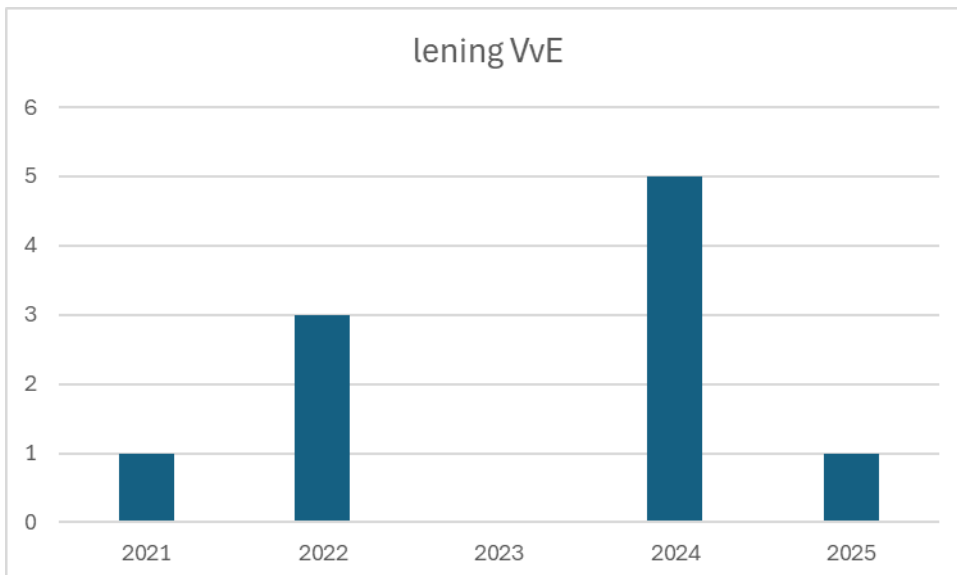
Er is een stijging te zien in het aantal subsidies dat wordt aangevraagd. Het gebruik van de subsidie is toegenomen tijdens het Woningisolatieprogramma.

Het aantal aanvragen Subsidieregeling verduurzaming voor verenigingen van eigenaars (SVVE) is gestegen. In 2023 was er 1 aanvraag voor 2 woningen, in 2024 4 aanvragen voor 148 woningen en tot half juni 2025 3 aanvragen voor 75 woningen.

De Energiebespaarlening van het Warmtefonds is in Rijswijk door particulieren 113 keer gebruikt.

Ook wordt deze lening gebruikt door VvE's in Rijswijk.

Er is geen stijging te zien bij het aantal leningen voor particulieren tijdens het Woningisolatieprogramma. Bij VvE's is er tussen 2023 (0 lening aanvragen) en 2024 (5 lening aanvragen) een stijging te zien.

De bronnen van bovenstaande gegevens in de grafieken zijn de Nationaal Warmtefonds Rapportage (16 juni 2025), de ISDE Stand van Zaken (t/m mei 2025) en SVVE-cijfers (t/m 15 juni 2025) van het RVO.

Uitvoering

De focus van dit Woningisolatieprogramma ligt op slecht geïsoleerde woningen met een energielabel D, E, F of G en huishoudens die onvoldoende in staat zijn om zelf isolatiemaatregelen te treffen. Het Woningisolatieprogramma richt zich op het verlagen van drempels bij deze doelgroep.

De aanpak vanuit de gemeente richt zich op:

1. Informatie: over kosten en de financieringsmogelijkheden afgestemd op de woning
2. Proactieve benadering: om isolatiemaatregelen onder de aandacht te brengen en plan te maken voor de realisatie.
3. Ondersteuning en advies: bij het vinden en toepassen van informatie en regelingen.
4. De financiering.

Aan de hand van informatie uit het vorige hoofdstuk hebben we de aanpak intern geëvalueerd en is er een vragenlijst verzonden aan bewoners die isolatiesubsidie hebben aangevraagd bij de gemeente. Hieronder geven we een weergave van wat er uit de evaluatie is gekomen en wat sterke punten en mindere punten uit de aanpak zijn. Voor aanbevelingen is er gekeken naar regiogemeenten die een eigen aanpak hebben ontwikkeld.

Informatie

Informatievoorziening doet de gemeente middels de gemeentelijke website en de website van het REL (Regionaal Energie Loket). Bewoners kunnen hier alle informatie vinden over de subsidiemogelijkheden, maar ook ondersteuning en advies aanvragen. Via het REL kunnen bewoners een gratis huisscan aanvragen. Deze is in 2024 79 keer ingevuld door Rijswijkse bewoners.

Vanuit de vragenlijst blijkt dat 20 respondenten (83%) de informatie op de gemeentelijke website (zeer) duidelijk vinden. 4 mensen gaven aan dit onduidelijk te vinden. Mogelijkheden voor verbetering die inwoners hebben aangedragen, zijn: meer informatie bieden over contact voor vragen, meer informatie over wat je kunt doen als je VvE niet mee wilt doen en duidelijk aangeven dat de subsidie vooraf aangevraagd moet worden.

Proactieve benadering

De proactieve benadering is gericht op het activeren van woningeigenaren van slecht geïsoleerde woningen met een energielabel D, E, F of G en huishoudens die onvoldoende in staat zijn om zelf isolatiemaatregelen te treffen. Dit doet de gemeente door middel van huisbezoeken van de energiefixers. In 2024 hebben zij 944 huisbezoeken afgelegd om gratis kleine energiebesparende maatregelen te treffen en mensen van advies te voorzien. De persoonlijke benadering is belangrijk voor advies op maat en direct contact bij vragen.

Middels de communicatiecampagne worden middelen ingezet om de bewoners te bereiken en te activeren tot isolatie van hun woning. De communicatiemiddelen zijn advertenties in de lokale krant, advertenties op sociale media, brieven aan huis, borden langs de weg, de nieuwsbrief Rijswijk Schakelt over en op straat met mensen in gesprek tijdens de klimaatweek en het Strandwalfestival. De effectiviteit van de verschillende communicatiemiddelen afzonderlijk is moeilijk meetbaar. Dit omdat de middelen het afgelopen jaar altijd in combinatie met elkaar zijn ingezet en de herhaling van de boodschap, op verschillende plekken en in verschillende vormen, bijdraagt aan de effectiviteit.

Wel is gebleken dat de brieven aan huis de meest effectieve manier is om mensen uit te nodigen of in contact te komen.

In 2024 zijn er circa 3.600 brieven gestuurd aan grondgebonden woningen met een energielabel B of lager. Naast informatie over isoleren en de subsidies was dit een uitnodiging voor de lokale inkoopactie. 190 mensen hadden zich aangemeld voor de online Webinar van de inkoopactie. Daaruit volgend hebben 49 bewoners zich ingeschreven voor isolatie en 8 voor vervanging van glas. Er zijn nog eens 300 brieven langsgebracht door energiefixers voor energieadvies aan huis. Hieruit kwamen 65 toekenningen voor subsidie.

In de vragenlijst aan inwoners is gevraagd op welke manier inwoners graag informatie ontvangen over isolatie en verduurzaming. 50% (12 respondenten) ontvangt informatie graag via de nieuwsbrief, 33,3% (8 respondenten) via de lokale media, nogmaals 33,3% via een brief aan huis en 25% (6 respondenten) via de gemeentelijke website. Diverse communicatiemiddelen gebruiken is gewenst.

In 2024 is de communicatiecampagne genaamd 'Doe mee met uw VvE' gestart om zoveel mogelijk VvE's te activeren tot verduurzamen. In totaal zijn er zo'n 16.000 brieven gestuurd. In 2024 hebben 59 gesprekken met de gemeente over de mogelijkheden voor verduurzaming plaatsgevonden.

In de klimaatweek kwamen storytelling en een rondleiding aan bod. 49 personen hebben aan de rondleiding deelgenomen. De reacties waren positief.

Vanuit de campagne voor de VvE zijn in 2024 en begin 2025 totaal vier informatiebijeenkomsten georganiseerd om VvE's te informeren over verduurzaming.

De bijeenkomsten zijn door 140 personen bezocht, waar drie gesprekken met de gemeente uit voortkwamen.

De gemeente signaleert dat VvE's behoefte hebben aan ontzorging bij het proces van besluitvorming, maar ook dat VvE's tijd nodig hebben om aan de slag te gaan. Het brede bereik in de communicatiecampagne levert een veel kleiner aantal gesprekken op. Veel VvE's zijn na een informatiebijeenkomst nog niet zover dat ze direct aan de slag gaan.

Naast de informatiebijeenkomsten vanuit de gemeente kan een aanvullend programma voor concrete ondersteuning van VvE's overwogen worden. Een regiogemeente heeft een VvE café opgezet, waar werksessies en lezingen onderling contact stimuleren. Zorgen, drempels en praktijkervaringen kunnen gedeeld worden. Dit kan de gemeente helpen om VvE's te activeren en ontzorgen. Gemeente Rijswijk kan het onderlinge contact ook stimuleren middels een online VvE platform.

Ondersteuning en advies

In 2024 heeft 1 collectieve inkoopactie plaatsgevonden. Deze is georganiseerd door het Regionaal Energieloket (REL). Onder het kopje 'proactieve benadering' zijn de resultaten gedeeld. Vanuit de vragenlijst kwam naar voren dat de inkoopactie succesvol is om de bewoners te ondersteunen bij Woningisolatie.

Bewoners kunnen een gratis adviesgesprek aan huis aanvragen (energiescan), waarbij een adviseur de zinvolle isolatiemaatregelen in kaart brengen en een rapport opstelt. De gemeente heeft in 2024 90 energiescans beschikbaar gesteld, waarvan er 65 (72%) zijn toegekend en 40 (44%) zijn gebruikt. Beperkte afspraakmogelijkheden en de benodigde extra actie vanuit de inwoner om een afspraak in te plannen vormden drempels. Een eenvoudig en kort aanvraag proces lijkt een belangrijke factor voor het gebruik van de energiescan.

Een specifiek energieadvies voor VvE's is de quickscan. Bij een quickscan wordt een bezoek afgelegd aan het pand en wordt in beeld gebracht welke isolatiemaatregelen mogelijk zijn. Er wordt een advies opgesteld wat met bewoners van de VvE gedeeld kan worden. De quickscan wordt ingezet als een activatiemiddel. In 2024 waren er 50 quickscans beschikbaar. Hiervan zijn er 10 toegekend. De reden hiervoor lijkt de E-herkenning die nodig was om een aanvraag in te dienen en dat de quickscan

onvoldoende bekend was bij VvE's. Inmiddels is aanvraag zonder E-herkenning mogelijk en vergroten gerichte brieven de zichtbaarheid.

VvE's hebben daarnaast de mogelijkheid om procesbegeleiding aan te vragen bij een professioneel bureau. De gemeente biedt hier subsidie voor aan. In 2024 hebben 2 VvE's gebruik gemaakt van deze subsidie. Lage bekendheid en een complex aanvraagproces kunnen het aantal aanvragen belemmeren, vooral bij kleine VvE's. Een uitleg op de website over de subsidie met voorbeelden kan helderheid creëren over waar VvE's de subsidie voor kunnen gebruiken.

Financiële aanpak

Om bewoners financieel te ondersteunen biedt de gemeente subsidie aan.

De subsidie Woningisolatie voor woningeigenaren en VvE kan aangevraagd worden voor het isoleren van een dak, zolder, vlaming, gevel, spouwmuur, vloer of ramen. De subsidie is voor het isolatiemateriaal en het aanbrengen hiervan. De eigenaar van een grondgeboden woning waarvan de WOZ-waarde hoger is dan de NHG-grens kan max €1.500 subsidie krijgen. De eigenaar van een grondgeboden woning waarvan de WOZ-waarde, lager of gelijk is aan de NHG-grens kan maximaal € 2.500 subsidie krijgen.

De subsidie procesbegeleiding Woningisolatie VvE kan een VvE aanvragen voor advies en procesbegeleiding, waarmee o.a. onderzoek uitgevoerd kan worden. De subsidie bedraagt maximaal 25% van de kosten, afhankelijk van de VvE-grootte.

Naast gemeentelijke subsidie zijn landelijke regelingen beschikbaar, zoals de ISDE (voor isolatiemaatregelen) en de SVVE (voor advies en procesbegeleiding) subsidie. Samen kunnen deze subsidies bijna de gehele kosten dekken. Wie de kosten niet voor kan schieten, kan een Energiebesparingslening aanvragen bij het Nationaal warmtefonds.

Of de financiële aanpak voldoende tegemoetkomt aan de behoefte van de doelgroep is onzeker. Subsidies achteraf aanvragen of leningen afsluiten kan een drempel vormen. Een directe verrekening van de subsidie met de factuur of een cadeaukaart voor doe-het-zelvers voor aanschaf van isolatiemateriaal bij een bouwmarkt, kan de financiële aanpak aanvullen en verbeteren. Dit past niet binnen het huidige subsidiekader en vraagt om uitwerking van de aanpak.

Budgetontwikkeling

Het programma bevat een begroting met kosten per jaar. Aanvankelijk is door de gemeenteraad 3 jaar achter elkaar € 2 mln (2023 t/m 2025) vanuit eigen middelen beschikbaar gesteld voor het ontwikkelen van een Woningisolatieprogramma (raadsvergadering 8 november 2022). Eind 2023 is er een amendement aangenomen waardoor de geraamde lasten Woningisolatieprogramma met € 360.000 waren verminderd.

De afgelopen jaren heeft ook het Rijk meerdere keren budget aan de gemeente toegekend voor de lokale aanpak isolatie (in Rijswijk het Woningisolatieprogramma). Dit budget wordt toegekend in de vorm van een Specifieke Uitkering (SPUK), wat betekent dat de gemeente het geld alleen mag besteden aan het doel waarvoor het Rijk het geld beschikbaar heeft gesteld. Als de gemeente het geld niet aan dat doel uitgeeft, dan moet het worden terugbetaald.

- Tranche 1 € 581.806 in 2023 (subsidie aanvraag toegekend) - taakstelling 321 woningen
- Tranche 2 € 1.517.412 in 2024 (subsidie aanvraag toegekend) - taakstelling 431 woningen
- Tranche 3 € 803.505 in 2025 (subsidie is aangevraagd, in afwachting van toekenningsbesluit) - taakstelling 423 woningen

Met de 2e halfjaarrapportage 2024 is besloten om tranche 2 van de SPUK (€ 1.5 mln), in te zetten om € 1,5 mln aan eigen middelen uit het Woningisolatieprogramma te halen en ergens anders binnen de gemeente in te zetten (i.v.m. financieel tekort in de gemeentebegroting). De financiële omvang van het Woningisolatieprogramma bleef daarmee dus ongewijzigd. Dit betekent wel dat er in het vervolg verhoudingsgewijs meer vanuit de SPUK in plaats van uit de eigen middelen betaald moet worden.

In de onderstaande tabellen is het verloop te zien in beschikbaar gestelde middelen (eigen middelen en SPUK LAI) door de jaren heen en wat is besteed per jaar.

Ontvangen middelen voor Woningisolatieprogramma t/m 2025

	2022	2023	2024	2025	Totaal
Ontvangen eigen middelen	6.000.000	-360.000	-1.572.500	-	4.067.500
Ontvangen SPUK LAI	-	581.806	1.517.412	803.505	2.902.723
Totaal	6.000.000	221.806	-55.088	803.505	6.970.223

Tabel 1. Ontvangen middelen in euro voor Woningisolatieprogramma in 2022, 2023 en 2024. Het ontvangen bedrag onder 2025 is nog onder voorbehoud van toekenning door het Rijk.

Uitgaven SPUK en eigen middelen t/m 2024

	2023	2024	Totaal
Uitgaven eigen middelen	100.000	201.289	301.289
Uitgaven SPUK LAI	-	62.690	62.690
Totaal	100.000	263.979	363.979

Tabel 2. Uitgaven middelen in euro voor Woningisolatieprogramma in 2023 en 2024.

In 2023 zijn opstartkosten besteed om het programma in 2024 te laten starten. De bestedingen in 2024 zijn als volgt opgebouwd: circa € 105.000 aan toegerekende personeelslasten, circa € 110.000 aan toegekende en uitbetaalde subsidies en circa € 50.000 besteedt aan gerichte ondersteuning van voornamelijk VvE's.

De bovenstaande tabel toont alleen de tot uitbetaling gekomen subsidievaststellingen. Dit is in lijn met de begrotingsregels voor gemeenten waarin staat dat uitgaven verantwoord moeten worden in het jaar dat de prestatie geleverd wordt. De isolatiesubsidie wordt pas uitbetaald nadat de isolatiemaatregelen zijn uitgevoerd. De maatregelen dienen binnen maximaal 6 maanden (tot maximaal 8 in uitzonderingen) uitgevoerd te worden. Verenigingen dienen de isolatiemaatregelen binnen 2 jaar na beschikking tot subsidieverlening uit te voeren. De toekenning en vaststelling (uitbetaling) vinden daardoor niet altijd in hetzelfde jaar plaats. Een deel van de toekenningen in 2024 zal in 2025 of 2026 uitbetaald worden en is daardoor nog niet zichtbaar in bovenstaande tabel.

In de meerjarenbegroting en de bestemmingsreserve van het Woningisolatieprogramma wordt middels reserveringen wel rekening gehouden met de verwachte uitbetaling.

Bij de vaststelling van het Woningisolatieprogramma Rijswijk 2023-2026 is door de raad een bestemmingsreserve ingericht, waarmee ieder jaar het nog niet uitbetaald budget aan subsidie kan worden overgeheveld naar het volgende kalenderjaar. Zoals gezegd hebben kwetsbare huishoudens en VvE's een langere doorlooptijd voor de besluitvorming en uitvoering van isolatiemaatregelen. Met een bestemmingsreserve blijven de middelen beschikbaar voor dit doel. Daarmee bieden we zekerheid en tijd aan de doelgroep om het besluitvormingsproces zorgvuldig te doorlopen.

In de onderstaande tabel zijn naast de uitgaven ook de reserveringen voor toegekende subsidies in beeld gebracht.

Uitgaven en toekenning subsidie in 2024

	2024	Totaal
<i>Uitgaven</i>	263.979	263.979
<i>Reserveringen</i>	470.000	470.000
Totaal	723.979	723.979

Tabel 3. Uitgaven en toekenning middelen in euro voor Woningisolatieprogramma in 2024.

In 2024 is er circa € 470.000 aan subsidies toegekend aan VvE's en grondgebonden woningen, die nog niet tot uitbetaling zijn gekomen omdat de isolatiemaatregelen nog niet zijn uitgevoerd. Zij zullen deze subsidie in 2025 of 2026 ontvangen na de uitvoering van de isolatiemaatregelen.

Voor deze subsidieregeling wordt jaarlijks een subsidieplafond vastgesteld. Hierdoor wordt voorkomen dat er meer geld wordt uitgeven dan er aan middelen in het Woningisolatieprogramma resteren. Concluderend zijn de uitgaven en toekenningen lager dan vooraf begroot per jaar. De constatering in het raadsvoorstel en de regulier verantwoordingcyclus is dat het activeren van VvE's tijd vraagt. De verwachting is dat er sprake is van een opbouw.

Conclusie

Vanuit de tussentijdse evaluatie komt het volgende beeld naar voren:

- Van de doelstelling '1.000 niet- grondgebonden woningen (onderdeel van VvE) hebben isolatiemaatregelen getroffen of zijn daarmee gestart' is 52% behaald.
- Van de doelstelling 90 grondgebonden woningen met een WOZ-waarde tot de NHG-grens is 25% behaald.
- Er is een toename van aanvragen ISDE en SVVE bij het RVO en Energiebespaarleningen door VvE's bij het Warmtefonds. Onduidelijk is in welke mate de stijging verbonden is aan de primaire doelgroep van het Woningisolatieprogramma.

De uitgaven van het Woningisolatieprogramma lopen achter op de oorspronkelijke begroting van het programma. Dit is in lijn met de realisatie van de doelstellingen en sluit aan bij de ervaring uit de praktijk dat het mobiliseren en activeren van woningeigenaren en in het bijzonder VvE's tijd vraagt. Dit beeld is in de verantwoording aan de gemeenteraad via de reguliere P&C-cyclus al gedeeld.

Uit de evaluatie komt naar voren dat communicatie gericht op het informeren en activeren om herhaling en blijvende inzet vragen. Daarnaast is een laagdrempelig en eenvoudig aanvraagproces van belang voor het gebruik van de beschikbare hulp en ondersteuning. Vanuit de interne evaluatie en uitvraag onder inwoners die gebruik hebben gemaakt van de subsidie komen de volgende verbeterpunten naar voren:

- VvE-café (of platform) waarin VvE's ervaringen en leerpunten onderling kunnen uitwisselen. Dit kan in verschillende vormen plaatsvinden, zoals bijeenkomsten of een digitaal platform waar vragen gesteld kunnen worden en informatie gedeeld wordt.
- Kortere aanvraagprocedure. Ieder stap in de aanvraag van ondersteuning vormt een extra drempel. Uit de evaluatie is gebleken dat het aanvragen van E-herkenning voor VvE's of de stap om met een code een afspraak in te plannen bij een adviseur, processtappen zijn waarin aanvragen niet worden doorgezet. Soepel en kort aanvraagproces kan het gebruik van de ondersteuning verhogen.
- Cadeaubonnen of verrekenen van subsidie op de factuur. Het vooraf betalen van de isolatiewerkzaamheden is niet voor iedereen mogelijk en kan een drempel vormen om met isoleren te starten. De Warmtefonds lening aanvragen is nog een drempel. Een cadeaubon voor doe-het-zelvers kan een uitkomst bieden, zodat mensen zelf niets hoeven voor te schieten. Ook het verrekenen van de subsidie op de factuur van de isolatie kan mensen hierin voorzien.
- Verduidelijking over de procedure en mogelijkheden op de website. Uit de evaluatie blijkt dat de communicatie over de subsidies (o.a. voor procesbegeleiding) gedetailleerder en overzichtelijker kan. Het is goed om kritisch te blijven kijken naar de communicatie via de website en deze, waar nodig, aan te passen aan de signalen vanuit bewoners.